

Avslöjandet Marianne Samuelsson

Ansökan till Guldspaden. Klass: Lokalradio.

Reporter Andreas Hedfors söker utmärkelsen med en serie avslöjanden jag gjort under våren och sommaren 2009 kring hur landshövdingen på Gotland Marianne Samuelsson, samt kommunen och vissa tillsynsmyndigheter, misskött strandskyddet.

Arbetsbeskrivning:

1. Vilka deltog i arbetet?

Andreas Hedfors, då vikarierande nyhetsreporter på SR Gotland.

2. Var publicerades jobbet?

I Sveriges Radio P4 Gotland och delvis i Sveriges Radio P1 Ekot.

3. När publicerades/sändes bidraget?

Den 6 och 7 april, samt 20, 29 juli och 6 augusti 2009.

4. Hur fick du/ni ursprungsidén till projektet?

Hösten 2008 inleddes ett omtvistat strandskyddsärende där Björn Ulvaeus ville bygga en studio i naturreservat och strandskyddszon på norra Gotland. När det stod klart att det fanns motsättningar internt på länsstyrelsen ville jag reda ut dem. Jag fick två veckor på mig att gräva i ärendet och avslöjade sen i flera reportage missgrepp hos både kommunen och länsstyrelsen.

Detta ledde till att jag i juli kunde ta del av en dold bandupptagning om den största strandskyddsskandalen hittills på ön – finanskoncernägaren Max Hanssons strandbyggen och landshövdingens godkännande av dem. Efter några dagars research publicerade vi först en serie inslag om själva ärendet, och därefter scoopet om landshövdingens grundlagsstridiga uttalanden. En vecka därefter kunde jag klarlägga att Naturvårdsverket och miljöåklagaren avfärdat ärendet på delvis felaktiga skäl.

5. Vilka arbetsmetoder tillämpade du/ni?

Källskyddade personer lämnade omfattande information. Jag besökte stadsarkitektkontoret och länsstyrelsen och gick igenom hela akterna och fotograferade av alla dokument av intresse. Jag läste alla dokument hos andra instanser och ringde alla som kunde veta något, bl a en journalist som 1986 skrivit om Hanssons tennisbana. Jag kontaktade ett par av Sveriges ledande miljörettsjurister för referens. Jag sms:ade, ringde, mejlade till Max Hansson och diskuterade förgäves med hans dotter för att få en intervju. Jag intervjuade Marianne Samuelsson ett flertal gånger. Tekniker Björn Carlsson höjde ljudkvaliteten på bandet. Jag hade länge daglig kontakt med källan och är den ende på redaktionen som känner till vem han/hon är. I själva inslagen använde jag vid några tillfällen bakgrundsmusik, ljudeffekter och korsläsning för att underlätta lyssning. Vi var även noga med att lägga upp nyckeldokument på webben och redaktionen hjälptes åt att hålla koll på credndning och sakfel i andra media.

6. Vilka typer av källor använde du/ni?

Tjänstemän, politiker, referensjurister. Tyvärr vägrade Max Hansson delta och Björn Ulvaeus ringde jag aldrig. Från och med kvällen innan avslöjandet vägrade också Marianne Samuelsson tala med mig mer, så (den lysande) ställa-till-svars-intervjun gjordes på morgonen den 29 juli av Andrea Hökerberg på Ekot.

7. Stötte du/ni på några problem? Vilka?

Inte egentligen. Det var väldigt synd i Abba-grävet när inga tjänstemän på kommunen ville bekräfta rykten om att de velat placera bygget längre från stranden men blivit överkörda av politikerna. (Det erkände istället en av tjänstemännen för mig när vi senare under våren träffades privat!)

I Abba-grävet hade vi också tajmat publiceringen till att ligga precis innan ett viktigt beslut från Naturvårdsverket, men av misstag expedierades beslutet för tidigt. Som tur var för

publiceringen var beslutet också kritiskt, och vår rapportering passade bra. Största problemet där var annars närmast att inga andra medier reagerade efter avslöjandet. I Samuelsson-avslöjandet var det tvärtom: riksdrevet gick i en vecka, men tyvärr ofta med konsekventa sakfel. Debattörer utgick sedan från detta och spann vidare, vilket gett många mediekonsumenter den grundlösa bilden att Samuelsson/Hansson hade rätt i sak.

8. Hur lång tid tog projektet?

Två arbetsveckor heltid tog Abba-grävet, Samuelssonavslöjandet kanske en vecka heltid inklusive efterarbete. Där deltog även nyhetschef och kanalchef i att påpeka missad cred och debattera.

9. Har projektet fått några konkreta följder?

Abba-grävet: möjligen ökade det byggherrens förståelse för att fel verkligen begåtts och fick honom att planera studion utanför naturreservatet och strandskydds-zonen istället.

Samuelsson-avslöjandet: ja, regeringen tvingade tisdagen den 4 augusti Marianne Samuelsson att avgå. Till det bidrog också hennes eget försvar av de grundlagsvidriga uttalandena och hennes angrepp på avslöjandet i sig och källan.

Gotlandspolisen anmälde också ärendet (utifrån tidningsartiklar!), miljöåklagaren inledde miljöbrottsutredning men lade ned (på delvis felaktiga grunder), tjänstefelsutredning ska dock fortfarande pågå. Länsstyrelsen är formellt sett också fortfarande skyldig att ta upp själva bygget igen, sedan Naturvårdsverket underkänt de strandskyddsundantag Samuelsson försökte använda.

10. Vilka reaktioner har ni fått från myndigheter och kollegor?

Jättepositivt, massor av gratulationer lokalt och riks, många mejl osv. Alla privatpersoner jag talar med gratulerar. Grattis från miljöpolis på Gotland. Flera Gotlandspolitiker har dock protesterat mot avslöjandet för att det skulle hota arbetsklimatet.

11. Har projektet anmälts till PO, Granskningsnämnden eller annan instans?

Ja, se Granskningsnämndens pågående ärende 814/09, ”Max Hansson och Gotlands landshövding”.

12. Ange webblänk till artiklarna/inslagen/bokpresentation.

1. ”Björntjänsten” - många fel när studioplaner godkändes (Eter, 090406)
2. Landshövdingen missade – avgjorde ändå (Eter, 090407)
3. Miljörättsjurist dömer ut myndigheternas agerande (Eter, 090407)
(<http://www.sr.se/cgi-bin/gotland/nyheter/amnessida.asp?programID=94&Nyheter=1&grupp=8368&artikel=2774796>)
4. Ny strid om bygge inom strandskydd (Eter, 090720) (<http://www.sr.se/cgi-bin/gotland/program/artikel.asp?ProgramID=260&Artikel=2980233>)
5. Marianne Samuelsson avslöjas vilja särbehandla företagare (Nyheterna, 090729)
(Samlingssida med dokument och länkar: <http://www.sr.se/cgi-bin/gotland/nyheter/amnessida.asp?programID=94&Nyheter=1&grupp=8368&artikel=2996702>)
6. Frianden av strandbyggen var ogrundade (Eter, 090806) (<http://www.sr.se/cgi-bin/gotland/program/artikel.asp?ProgramID=260&Artikel=3015740>)

Som kuriosa kan det också vara intressant att ta del av källans egna ord:

<http://www.sr.se/cgi-bin/gotland/nyheter/amnessida.asp?programID=94&Nyheter=1&grupp=8368&artikel=3052030>